

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain 41 a §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain 41 a §:n muuttamisesta (HE 288/2022 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Sami Niemi, maa- ja metsätalousministeriö
- ympäristöneuvos Esko Hyvärinen, ympäristöministeriö
- erikoissuunnittelija Marko Paasimaa, Suomen riistakeskus
- toiminnanjohtaja Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- luonnon- ja riistanhoitopäällikkö Ere Grenfors, Suomen Metsästäjäliitto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsästyslakia.

Ehdotetulla lailla täsmennettäisiin eräiden riistaeläinlajien pyydystämiseen tai tappamiseen tar-koitettujen poikkeuslupien myöntämisedellytyksiä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2023.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta on käsitellyt suden kannanhoidollista metsästystä kansalaisaloitteesta KAA 4/2020 vp antamassaan mietinnössä (MmVM 7/2022 vp). Kansalaisaloitteen yhteydessä valiokunta to-teutti laajan kuulemisen selvittääkseen mahdollisuuksia vastata kansalaisaloitteen ehdotuksiin. Mietinnön keskeisin johtopäätös oli tarve muuttaa metsästyslain 41 a §:n säännöstä siten, että se vastaa Euroopan unionin oikeuskäytännössä vahvistettua tulkintaa EU:n luontodirektiivin 16 ar-tiklan 1 kohdan sääntelyn soveltamisesta. Koska kansalaisaloite koski suden kannanhoidollista metsästystä, valiokunta ei tuossa yhteydessä ottanut kantaa muiden lajien kannanhoidolliseen metsästyksen. Samaa sääntelyä sovelletaan Suomessa myös karhun, saukon ja ilveksen kannan-

Valiokunnan mietintö MmVM 34/2022 vp

hoidolliseen metsästykseseen. Eduskunta edellytti kansalaisaloitteesta antamassaan vastauksessa (EK 41/2022 vp), että valtioneuvosto ryhtyy mahdollisimman nopeasti toimenpiteisiin sellaisen lainsäädännön valmistelemiseksi, jolla täsmennetään metsästyslain 41 a §:n sääntelyä siten, että se vastaa suden suojelua koskevien poikkeusperusteiden osalta muiden rauhoitettujen lajien osalta vallitsevaa EU:n luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan poikkeusperusteiden tulkintaa sellaisena kuin se on vahvistettu EU-tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Tällainen sääntely sallii myös suden metsästyksen poikkeuslupan perusteella, jos siitä ei ole haittaa lajin suotuisan suojelutason säilymiselle tai sen saavuttamiselle. Lisäksi eduskunta hyväksyi lausuman, jossa se edellytti, että valtioneuvosto valmistelee esityksen metsästyslain 41 a §:n muuttamisesta siten, että se annetaan eduskunnalle viimeistään marraskuussa 2022. Valiokunta katsoo, että kannanhoidollinen metsästyks on välttämätöntä sosiaalisen kestävyuden turvaamiseksi muiden rinnakkaiseloa parantavien toimien ohella. Edellä esitetyillä perusteilla valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja kannatettavana sekä puoltaa siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsästyslain 41 a §:n 1 momentin johtolauseetta. Sen mukaan metsästyslain 41 §:ssä tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää säännöksessä luetellun tavoitteen toteuttamiseksi ahman, suden, karhun, saukon, ilveksen, euroopanmajavan, hallin, kirjohylkeen, itämerennorpan, hillerin, näädän ja metsäjäniksen pyydystämiseen tai tappamiseen, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä päätös haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä tai saavuttamista lajin luontaisella levinneisyysalueella. Säännöstä sovelletaan luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan a—d alakohdissa säädettyihin poikkeusperusteisiin. Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettujen poikkeusperusteiden soveltamisesta säädetään metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa. Valiokunta toteaa, että metsästyslain 41 a §:n 1 momentin johtolauseessa säädettyjä edellytyksiä sovelletaan myös mainitun pykälän 3 momentin mukaista poikkeuslupaa myönnettäessä. Lisäksi valiokunta katsoo, että mainittujen säännösten soveltamisessa tulee hyödyntää kyseiselle lajille laadittua kannan hoitosuunnitelmaa.

Valiokunta katsoo, että Suomessa tulee edistää suurpetokantojen suojelua, ja tähän tavoitteeseen tulee pyrkiä sellaisin keinoin, jotka edistävät ihmisten ja suurpetojen yhteiseloja samalla, kun vahinkoja ja haittoja estetään ja rajoitetaan. Tässä tarkoituksessa luontodirektiivin (92/43/ETY) suojelutavoite tulee ottaa huomioon direktiivin 2.3 artiklassa mainittuihin taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin vaatimuksiin sekä alueellisiin ja paikallisiin erityispiirteisiin. Valiokunnan käsityksen mukaan tilanteessa, jossa ehdotetun 41 a §:n mukaiset edellytykset täyttyvät, poikkeuslupa sutta, karhua, saukkoa ja ilvestä koskien voidaan myöntää luontodirektiivin tavoitteita toteuttavaan kannanhoidolliseen metsästykseseen maa- ja metsätalousministeriön kannanhoitosuunnitelmassa vahvistetulla tavalla. Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohta sallii tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen liitteessä IV olevien lajien yksilöiden ottamisen ja hallussapidon kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemän lukumäärän rajoissa. Valiokunta katsoo, että metsästyslain 41 a §:ää on tulkittava sen sanamuodon, asiaa koskevan EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännön ja ohjeistuksen (Ohjeasiakirja luontodirektiivin mukaisesta yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien tiukasta suojelusta Bryssel 12.10.2021 C(2021) 7301 final. S. 62, kohta 3—44) mukaisesti siten, että samalla otetaan huomioon lajikohdaiset erot. Päätöksessä on yksilöitävä poikkeuslupan tavoite ja suunnitelma sen saavuttamiseksi. Poistettavien yksilöiden lukumäärä on suhteutettava tavoitteeseen, eikä metsästyks saa vaarantaa suotuisaa suojelun tasoa tai sen saavuttamista lajin luontaisella levinneisyysalueella. Pyynti on toteutettava vain valikoivia pyyntikeinoja käyttäen ja valikoidusti kannan rakenne ja lajin biolo-

Valiokunnan mietintö MmVM 34/2022 vp

giset ominaispiirteet huomioiden. Suurpetojen pyynti on Suomessa aina luontodirektiivin (92/43/ETY) 15 artiklan tarkoittamalla tavalla valikoivaa (Ohjeasiakirja luontodirektiivin mukaisesta yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien tiukasta suojelusta Bryssel 12.10.2021 C(2021) 7301 final. S. 62, kohta 3—48). Pyyntin kohdentaminen tiettyihin eläinyksilöihin voi olla tarpeen riippuen pyydettyjen eläinten määrästä, lajin suojelun tasosta ja biologisista ominaispiirteistä (Ohjeasiakirja luontodirektiivin mukaisesta yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien tiukasta suojelusta Bryssel 12.10.2021 C(2021) 7301 final. S. 62, kohta 3—47, 2. kappale). Esimerkiksi suden osalta kriteerin tulkinta ei voi tarkoittaa tiettyä yksilöä, vaan alueellista, tietyllä reviirillä liikkuvaan laumaan tai pariin kohdentuvaa valikoivaa pyyntiä. Kannanhoidollisten poikkeuslupapäätösten vaikutuksia tulee seurata ja poikkeuslupapäätösten täytäntöönpanoa tulee valvoa.

Lopuksi, valiokunnan mielestä metsästyslain 41 a §:ssä tarkoitettua poikkeuslupaa ei tule edellyttää tilanteissa, joissa on tarpeen poistaa koirasusia sisältävä susilauma. Koirasusi on luonnon monimuotoisuutta uhkaava vieraslaji. Koirasusia sisältävästä laumasta koirasusien poistaminen erikseen ei käytännössä ole mahdollista muutoin kuin poistamalla koko lauma viranomaisten toimesta. Tehtävä voidaan viranomaisten määräyksellä antaa myös suurriistavirka-aputehtävänä metsästäjien hoidettavaksi.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 288/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 23.2.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Anders Norrback r
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola

Valiokunnan mietintö MmVM 34/2022 vp
Vastalause

VASTALAUSE /vihr

Perustelut

On valitettavaa, että valiokunnan enemmistö ei tyytynyt hallituksen esittämään pykälämuutokseen, vaan ryhtyi esittämään ohjeita oikeuslaitokselle ja asiantuntijoille ja lisäsi käsittelyn loppuvaiheessa koirasusia koskevan kohdan ilman, että asiasta olisi kuultu asiantuntijoita.

Mielestämme mietinnön kahta viimeistä kappaletta ei olisi tullut hyväksyä. Lisäksi mietinnön ensimmäisessä kappaleessa olisi tullut todeta, että kannanhoidollinen metsästys on yksi monista keinoista sosiaalisen kestävyys turvaamiseksi.

Oikeusvaltiossa pitää kunnioittaa oikeusistuimien riippumattomuutta eikä eduskunnan tule antaa oikeusistuimille ohjeita siitä, miten EU-lainsäädäntöä tulkitaan. Suurpetoja koskevassa politiikassa on nojattava tutkittuun tietoon ja kuultava tutkijoita.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietinnöstä MmVM 34/2022 vp poistetaan perusteluiden kaksi viimeistä kappaletta,

että valiokunnan mietinnön MmVM 34/2022 vp perusteluiden ensimmäinen kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti:

”Valiokunta on käsitellyt suden kannanhoidollista metsästystä kansalaisaloitteesta KAA 4/2020 vp antamassaan mietinnössä (MmVM 7/2022 vp). Kansalaisaloitteen yhteydessä valiokunta toteutti laajan kuulemisen selvittääkseen mahdollisuuksia vastata kansalaisaloitteen ehdotuksiin. Mietinnön keskeisin johtopäätös oli tarve muuttaa metsästyslain 41 a §:n säännöstä siten, että se vastaa Euroopan unionin oikeuskäytännössä vahvistettua tulkintaa EU:n luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan sääntelyn soveltamisesta. Koska kansalaisaloite koski suden kannanhoidollista metsästystä, valiokunta ei tuossa yhteydessä ottanut kantaa muiden lajien kannanhoidolliseen metsästyksen. Samaa sääntelyä sovelletaan Suomessa myös karhun, sauron ja ilveksen kannanhoidolliseen metsästyksen. Eduskunta edellytti kansalaisaloitteesta antamassaan vastauksessa (EK 41/2022 vp), että valtioneuvosto ryhtyy mahdollisimman nopeasti toimenpiteisiin sellaisen lainsäädännön valmistelun, jolla täsmennetään metsästyslain 41 a §:n sääntelyä siten, että se vastaa suden suojelua koskevien poikkeusperusteiden osalta muiden rauhoitettujen lajien osalta vallitsevaa EU:n luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan poikkeusperusteiden tulkintaa sellaisena kuin se on vahvistettu EU-tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Tällainen sääntely sallii myös suden metsästyksen poikkeuslupan perusteella, jos siitä ei ole haittaa lajin suotuisan suojelutason säilymiselle tai sen saavuttamiselle. Lisäksi eduskunta hyväksyi lausuman, jossa se edellytti, että valtioneuvosto valmistelee esityksen metsästyslain 41 a §:n muuttamisesta siten, että se annetaan eduskunnalle viimeistään marraskuussa 2022. Valiokunta katsoo,

Valiokunnan mietintö MmVM 34/2022 vp
Vastalause

että kannanhoidollinen metsästys on yksi keino sosiaalisen kestävyuden turvaamiseksi muiden rinnakkaiseloja parantavien toimien ohella. Edellä esitetyillä perusteilla valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja kannatettavana sekä puoltaa siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.”

että hyväksytään yksi lausuma.(Vastalauseen lausumaehdotus)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta katsoo, että kannanhoidollisella metsästyksellä tulee olla susikannan hoitoon liittyvä tavoite ja että erityisesti niin kauan kuin suden suotuisan suojelun tasoa ei ole saavutettu, valikoivan metsästyksen tulee kohdistua haittaa tai vaaraa aiheuttaviin yksilöihin. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee toimia, jotka parantavat edellytyksiä hoitaa koirasusista johtuvia ongelmia.

Helsingissä 23.2.2023

Satu Hassi vihr
Jenni Pitko vihr